

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำกับข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ทำหน้าที่รักษาราชการแทนผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ในเขต 3 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี จำนวน 311 คน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 316 คน และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 222 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ทำหน้าที่รักษาราชการแทนผู้บริหารโรงเรียนในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ในเขต 3 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี จำนวน 97 คน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 99 คน และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 69 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ตาราง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจำแนกตามสถานที่ตั้ง

สถานที่ตั้ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชลบุรี	311	97
ฉะเชิงเทรา	316	99
ระยอง	222	69
รวม	849	265

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามสำรวจรายการ (checklist) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนแบบสอบถามบุคลิกภาพเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามของ ทรวงวุฒิ ผสมทรัพย์ แล้วนำมาดัดแปลงเพิ่มเติมให้ครอบคลุม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ ลิกเอิร์ท (Likert) 5 ระดับ โดยประเมินคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยในแบบสอบถามนั้น แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านมุ่งงาน ด้านมุ่งสัมพันธ์ และด้านมุ่งประสิทธิผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ ลิกเอิร์ท (Likert) 5 ระดับ โดยประเมินบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยถามในงาน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสอบถามของ สมนึก ทองแก้ว แล้วนำมาดัดแปลงเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมงานทั้ง 6 งาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ 3 ด้าน คือ ด้านมุ่งมั่น ด้านมุ่งสัมพันธ์ และมุ่งประสิทธิผล กับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เป็น 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และผ่านการตรวจแก้ไขจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย
 - 4.1 รศ.ชารี มณีศรี ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 4.2 นายบำเพ็ญ โกศลนันท์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ระดับ 9
หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
 - 4.3 นางเกสินี นันทวิสิทธิ์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา
 - 4.4 นายทรงวุฒิ ผสมทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองข่า
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนนทบุรี
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
 - 4.5 นายสมนึก ทองแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพรหมรัตนาราม
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนนทบุรี
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วมาปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ไม่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product – moment coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับผลรวมของข้อที่เหลือ พบว่า แบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .53 - .87 และแบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .48 - .88 (Howell, 1992, pp. 181 - 182)

7. นำแบบสอบถามทั้งฉบับที่ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่าหรือเท่ากับ .20 ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อัลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202 - 204) พบว่า แบบวัดคุณลักษณะผู้นำ มีค่า $\alpha = .9867$ และแบบสอบถามวัดบทบาท มีค่า $\alpha = .9851$

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ปีการศึกษา 2544 โดยการสุ่ม จำนวน 265 ฉบับ โดยทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามกลับมาทางไปรษณีย์

การจัดกระทำกับข้อมูล

1. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ของคำตอบในแบบสอบถามทุกฉบับ และนำแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมาให้คะแนนตามระดับดังนี้

1	คะแนน หมายถึง	มีน้อยที่สุด
2	คะแนน หมายถึง	มีน้อย
3	คะแนน หมายถึง	มีปานกลาง
4	คะแนน หมายถึง	มีมาก
5	คะแนน หมายถึง	มีมากที่สุด

2. นำไปคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดช่วงคะแนนเพื่อใช้แปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23 – 24)

1.00 - 1.50	หมายถึง มีคุณลักษณะผู้นำและบทบาทน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	หมายถึง มีคุณลักษณะผู้นำและบทบาทน้อย
2.51 - 3.50	หมายถึง มีคุณลักษณะผู้นำและบทบาทปานกลาง
3.51 - 4.50	หมายถึง มีคุณลักษณะผู้นำและบทบาทมาก
4.51 - 5.00	หมายถึง มีคุณลักษณะผู้นำและบทบาทมากที่สุด

3. แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

แบบสอบถามและบุคลิกภาพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เกณฑ์การให้คะแนน ให้ตามน้ำหนักของคำตอบ คือ

ไม่เคยเลย	กำหนดให้คะแนน	0	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	กำหนดให้คะแนน	1	คะแนน
บางครั้ง	กำหนดให้คะแนน	2	คะแนน
บ่อยครั้ง	กำหนดให้คะแนน	3	คะแนน
เสมอ ๆ	กำหนดให้คะแนน	4	คะแนน

เกณฑ์การวิเคราะห์และพิจารณามูลค่าบุคลิกภาพ ถ้าได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 40 คะแนน ขึ้นไป แสดงว่า มีบุคลิกภาพแบบ A ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 40 คะแนน แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบ B

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows โดยเลือกคำสั่งที่วิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. การศึกษาระดับคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. การทดสอบสมมุติฐานที่ 1,2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามบุคลิกภาพและประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีคุณลักษณะผู้นำแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ คือ t -test
3. การทดสอบสมมุติฐานที่ 3,4 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามบุคลิกภาพและประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีบทบาทแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ คือ t -test
4. คุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก มีความสัมพันธ์กัน ใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย (simple correlation) (Howell, 1992, p. 299)